

CISKAĆ (73) *vb impf*

inf ciskać (7). \diamond *praes 1 sg* ciskâm (5). \diamond *3 sg* ciskâ (7). \diamond *3 pl* ciskają (3). \diamond *praet 1 sg m* ciskâl(e)m (2). \diamond *3 sg m* ciskâl (4). *n* ciskało (1). \diamond *3 pl m pers* ciskali (25). *subst* ciskały (1). \diamond *fut 3 sg m* będzie ciskâl *SarnStat* (1), ciskać będzie *CzechEp* (1). \diamond *con 3 pl m pers* by ciskali (2). \diamond *part praes act* ciskając (14).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Rzucać; strzelać; iacere Mącz, Calag, Calep, Cn; petere, proicere, torquere, vibrare Mącz, Cn; iactare Calep, Cn; facere iactum a. onem, iaculari, ingerere a. intorquere hastam, librare Cn (73) : poczynałem wŹytko iáko Źzalony/ pluiąc ludŹiom w oczy/ ćikáiąc/ śmieiąc lie *BielKron* 458; Iacio, Miećę cyskam. *Mącz* 161c, 295b, 459a, 492d; ták tęgo y miernie ćikáli iz koniá zábil poćifkiem *BielSpr* 4v; *Calag* 565b; *Calep* 496a [2 r.].

ciskać co [w tym: *co z czego* (2), *co na kogo, na co* (2), *co za kim* (1)] (7): *HistAl* D3v, H6v; *Leop* 1.Par 12/2; *RejZwierc* [78²]v; *BielSpr* 45; A gdy oni wołáli y miotáli Źzáty Źwe y ćikáli proch ná powietrze *WujNT Act* 22/23. *Cf ciskać co przed kogo.*

ciskać co przed kogo (1): Száty przedeń y roŹzczki Źielone ćikáli. *LatHar* 520.

ciskać z czego (20): piŹzå Historykowie iz im przychođiły ku poŹytku niemálemu ty proce/ [...] á ták miernie ćikáli z nich [...] / iz máć nie dáá dziećięciu ieść áz pierwey Źwoy cel vbił *BielSpr* 4v. *Cf Zwroty.*

ciskać na kogo, na co (18): *HistAl* H6v; *BibRadz Eccli* 22/23; ále niewiáfty ták karzå/ [...] wodzå po vlicách nákladŹy ná nię iákich ielit/ wolno káŹdemu/ nawięcey dziećiom/ ćikác ná nię błotem *BielKron* 261, 142v, 349v, 385, 420v, 457, 458 [3 r.]; *BielSpr* 45; y Semei nań z gory ćikác będzie/ poki mu pan dopuści *CzechEp* *3; *WerGość* 216; Porwáli tedy kámienie/ áby nań ćikáli. *WujNT Ioann* 8/59, s. 342; IEfli kto zuchwále będzie ćikål ná Źzkoły ZydowŹkie/ náŹzemu WoiewodŹie dwa kámieniá pieprzu ma záplácić. *SarnStat* 254; *KlonWor* 52.

ciskać w co (1): nábrawŹy w rękę krwie ćikål w niebo *BielKron* 157.

ciskać czym [w tym: *czym z czego* (19), *czym na kogo, na co* (8), *czym za kim* (3)] (41): *BielŹyw* 130; *HistAl* I2v; *GliczKsiąŹ* B2v; *Leop* 2.Mach 1/16; Kto ćikå kámieniem ná ptaki roŹpłozå ie *BibRadz Eccli* 22/23, 2.Reg 15/13, 4.Reg 3/25, 2.Mach 1/16; *BielKron* 59, 142v, 261, 271, 349v (13); *KwiatKsiąŹ* Ov; *Mącz* 184b, 459a; *Górndworz* M5v; *HistLan* F3; *RejZwierc* 33v; *BielSpr* 4v, 11, 14, 29, 45, 66; *ModrzBaz* 111; *KlonWor* 36, 52. *Cf ciskać czym do czego*, »procami ciskać«.

ciskać czym do czego (3): wetknåwŹy koł w Źiemię [...] przybráli iáko człowiekå [...] ze wŹyŹftkiewy mocy ćikáli do niego rohátynåmi *BielSpr* 4, 4, 26.

ciskać za kim (4): *BibRadz* 2.Reg 15/13; Kámieńmi zås co w Źkrzyni było ich niemáło/ WŹytko ono poŹpolŹtwo zá nimi ćikåło. *HistLan* F3; á chłopięthå Źwowolne błotem/ kåpuŹtåmi zgniłemi/ y czyni mogły zá niå ćikåły *RejZwierc* 33v, [78²]v.

W charakterystycznych połączeniach: ciskać błotem (4), *kamieniem* (20), *kijmi* (2), *kulami* (5), *rohåtynami* (4), *włoczniami*; *ciskać kámienie* (2), *włocznie*; *ciskać do celu, do pala.*

Zwroty: »z proce, procami ciskać« [szyk 7 : 3] (8 : 2): *HistAl* D3v; y obiema rękoma z proce kámienie ćikáli [et utraque manu fundis saxa iacentes] *Leop* 1.Par 12/2; *BibRadz* I 173c marg;

BielKron 113; *Baleares*, 14 Wyłpy ná ktorych ludzie miefzkáią/ tácy co s Proc tęgó cífkáią *BielSpr* 45, 4v [2 r.], 11, 26; *ModrzBaz* 111.

»z ręki ciskać« [szyk 10 : 2] (12): *BielKron* 450v, 451; *BielSpr* 4, 4v [2 r.], 11, 14, 26 (9); Godziłoby fię [...] kopijámi slábemi bez grotu/ y kulámi legkiemi álbo z ręki/ álbo cífkáiąc z proce bitwę ftáczác [tum *globis levibus manu fundave iactis committere*] *ModrzBaz* 111.

Synonimy: *miotać*, *rzucać*, *strzelać*.

Formacje pochodne: *dociskać*, *naciskać*, *obciskać*, *odciskać*, *pociskać*, *przyciskać*, *rozciskać*, *ściskać*, *uciskać*, *wciskać*, *wyciskać*, *zaciskać*; *cisnąć*, *docisnąć*, *odcisnąć*, *pocisnąć*, *przecisnąć*, *przycisnąć*, *przycisnąć się*, *ścisnąć*, *ucisnąć*, *wcisnąć*, *wycisnąć*, *zacisnąć*; *rozciskawać*, *wyciskawać*; *wyciskiwać*.

Cf **CISKAJĄCY**, **CISKANIE**

MM